

*методико-бібліографічний покажчик
до 70-річчя від дня народження
Юрія Винничука*

Львів 2022

«Балакуче яблуко та інші історії» : методико-бібліографічний покажчик до 70-річчя від дня народження Юрія Винничука / КЗ ЛОР «Львівська обласна бібліотека для дітей» ; метод. супровід Сачинська О.О., Сташко Л.С. ; бібліогр. і верстка Сачинська О.О. ; відп. за випуск Лугова Л.А. – Львів, 2022. – 16 с.

Для талановитого письменника, перекладача, упорядника, актора, редактора, колумніста, відомого блогера й політичного оглядача Юрія Винничука 2022-й рік – ювілейний.

Юрій Винничук залюблений в місто Львів. Приїхавши сюди ще у 70-х роках минулого століття, – продовжує тут жити, працювати, творити, писати власні книги й редагувати твори інших авторів.

У своїй творчості письменник багато уваги приділив саме дитячій аудиторії, створивши цілу казкову серію веселих й кумедних історій дня них, а ще оповідання, легенди, повісті, краєзнавчі нариси. Тож пропонуємо ознайомитися з літературними здобутками видатного письменника нашого краю.

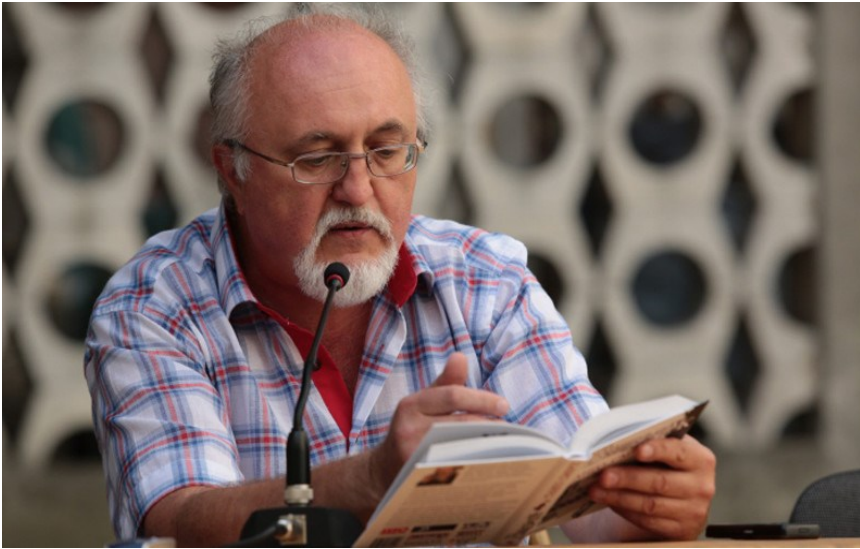
У методико-бібліографічному покажчику вміщено біографію Юрія Винничука, огляд видань, які автор написав і видав для дітей, вікторини до окремих творів автора й список використаних та рекомендованих джерел.

Видання призначене для бібліотекарів, керівників дитячого читання, вчителів.

Методичний супровід підготували: Сачинська О. О.,
Сташко Л. С.

Бібліографія і верстка: Сачинська О. О.

Відповідальна за випуск: Лугова Л. А.

Винничук Юрій Павлович – український письменник, журналіст, редактор. Народився 18 березня 1952 року в Станіславі (тепер м. Івано-Франківськ). Батьки назвали хлопця Юрком на честь його дядька Юрія Сапіги, члена молодіжної ОУН. Навчався Юрій Винничук на філологічному факультеті Прикарпатського університету ім. В. Стефаника. У 1973 році закінчив вуз й почав працювати в газеті «Прикарпатська Правда». На цей час припадає і початок його літературної діяльності, зокрема у поетичних жанрах (пізніше видав дві поетичні збірки «Відображення» (1990) та «Передчуття осені» (2010)). Через рік, 1974-го, переїхав до Львова, де весь час ходив із валізою власних рукописів, через що отримав прізвисько «Юрко-чемодан». Працював вантажником, художником-оформлювачем, а згодом також займався фарцуванням.

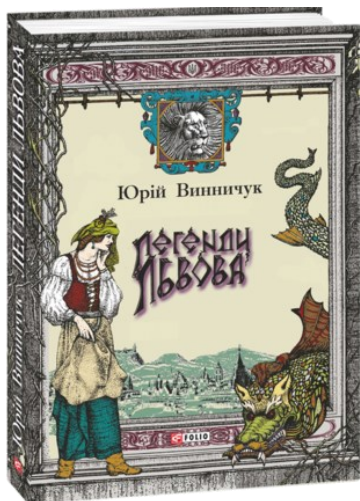
У 1987-1991 роках перебував на посаді режисера у Львівському естрадному театрі «Не журись!», писав сценарії для вистав та низку пісенних текстів. У 1990-му заснував «Кабарет Юрця і Стефця» разом із Стефком Оробцем. 1997 року став членом Асоціації українських письменників, а 2004 року – віцепрезидентом цього об'єднання. У 2012 році взяв участь в бурлескному проєкті Ореста Лютого «Легідна українізація». Працював редактором в газетах «Post-Поступ», «Гульвіса», «Поступ».

Ще у 80-х Винничук влився в когорту письменників-нонконформістів, які протистояли радянській владі на літературній ниві. Письменник творив і продовжує творити у найрізноманітніших художніх жанрах (роман, антиутопія, оповідання, п'єса, поезія тощо), а також пише публіцистику, містифікації, бібліографічні і краєзнавчі книжки, займається художнім перекладом. За словами літературознавців: «Винничук — взагалі фігура настільки багатогранна, що може вважатися «сам-собі-літоб'єднанням».

Юрій Винничук є упорядником антологій та видань: «Антологія української готичної прози» (у 2 томах), «Львівська антологія» (у 3 томах), «Міфи та легенди українців», «Потойбічне : українська готична проза ХХ ст.» та ін. Співавтор видань: «ДНК» – оригінальна за формою та приголомшлива за задумом родинна сага, де 7 історій відомих авторів у одній збірці, «2014. Хроніка року. Блоги. Колонки. Щоденники» – відображено грун-

товний опис доленосних подій в Україні, представлених у вигляді витягів з блогів й інших ресурсів.

Різноманітним є краєзнавчий доробок Юрія Винничука: «Легенди Львова», «Кнайпи Львова», «Таємниці львівської кави», «Легенди Винників».

Збірка **«Легенди Львова»** вперше з'явилася на полицях книгарень у 1999 році, проте має вже не одне перевидання. Цю книгу письменник називає своїм дарунком Львову, місту, що стало для нього рідним. Адже, як зазначає автор в одному зі своїх інтерв'ю: «Мене завжди дивувало, що є легенди Бра- тислави, Кракова, Вроцлава, а

Львова – немає. Тому я взявся шукати різні записи, спогади, документи й опрацьовувати їх. Так поступово народилися «Легенди Львова»... Тут стільки цікавих історій, що навряд чи найближчим часом хтось збере щось ґрунтовніше... Книжка працює вже сама, а Львів перестає бути «суто кам'яним». Ви ж знаєте, що раніше Львів був «містом усміху»? Я прагну йому цей статус повернути».

Як перекладач, Юрій Винничук здійснив чимало перекладів: з польської повість «Саламандра» Стефана Грабинського, з чеської «Я обслуговував англійського короля», «Барон Мюнгавзен», «Вар'яти» Богуміла Грабала, із сербської Філіпа Давида «Місячна карета», з німецької

Еріха Марії Ремарка «Життя у позику» (у співавторстві з Ромою Попелюк), з російської Миколи Гоголя «Вечори на хуторі біля Диканьки» та ін.

Нагороди: У 2005 році Юрій Винничук став лауреатом премії «Книга року Бі-Бі-Сі» за роман «Весняні ігри в осінніх садах», а 2012-го за роман «Танго смерті». Також у 2012 році отримав нагороду «Золотий письменник України». У 2013 році визнаний Послом галицької кухні та нагороджений відзнакою Клубу галицької кухні за визначний внесок у популяризацію галицької кулінарії. У 2019 році отримав відзнаку читацьких симпатій польської літературної нагороди Angelus за польськомовний переклад роману «Танго смерті».

Літературна творчість Юрія Винничука – це поєднання народних казок, авторської вигадки, пародія на сучасне суспільство, чорний гумор і невелика частки еротики. Він однаково добре пише казки для юних читачів та історії для дорослих, і навіть у його дитячих творах можна виявити глибокий сенс. Багато читачів у відгуках про книги письменника відзначають соціальну активність автора, де він гостро переживає за долю країни. Є у Юрія Винничука і фантастичні твори, орієнтовані на дорослу та підліткову аудиторію. До них можна віднести книги «Місце для дракона» або «Цензор снів». Серед найвідоміших книжок письменника для дітей: фантастична казка «Літопис від равлика», низка казок про двох друзів чеберяйчиків «Гопля і Піпля», «Перекладенець», «Балакуче

яблуко та інші історії», «Метелик вивчає життя», «Історія одного поросятка», віршована казка «Цукровий півник» та інші.

У 2022-й рік - ювілейний для Юрія Винничука. Пропонуємо огляд видань, які письменник написав для дітей. Отож зустрічайте кумедних і сміливих героїв з їх веселими пригодами (багатьом читачам Львівської обласної бібліотеки для дітей вони дуже полюбилися).

Хвацьке Поросятко, яке розвалило королівський палац, знищило вщент дванадцятьох лютих розбійників та ще й стало капітаном піратського корабля (**«Історія одного поросятка»**) (видавництво «А-ба-ба-га-ла-ма-га»). Ілюстрації до найкращого у світі, без сумніву, «поросячого» бестселера створив натхненний гуцульськими

кахлями визнаний майстер книжкової графіки Олег Петренко-Заневський. А на Національному конкурсі «Книга року-2005» це видання отримало 3-тю премію.

І лише в Колядний пісню дідкам не дано собі в очі показувати.
— Дивіться, омані добрі, сонно в брелці вертуть! — загукано
вопи.
Тут уже уресь нагнали мухи
— Сивого вертуть! Сивого!
Поросятко як тес загукно, пшату викопало та як крокове
— Ой як оманю загукано! Біже — сонний! Сивий як сонний —
та як загукне ніжками, та як загукосне...

«Чеберяйчики Гопля і Піпля» (видавництво «Фоліо») –

це перша книжка із серії казок про веселі пригоди двох чеберяйчиків Гоплі та Піплі. Чеберяйчики давно відомі як персонажі української міфології, але у цих казках ми вперше можемо з ними познайомитися ближче. У творі Гопля і Піпля – маленькі істоти, які трохи схожі на зайчиків, але ходять не на чотирьох, як зайці, а на двох, як люди.

Подейкують, що колись вони жили в лісах і полях. Чеберяйчики – неабиякі мастаки на всякі витівки, – ось вирішили збудувати хатку. Звичайно, справжнім друзям, які завжди допомагають один одному, все вдається. Казка проста за сюжетом, але глибока за змістом, з добрим гумором, відчуттям поваги казкових персонажів один до одного, маленькими філософськими роздумами, веселими діалогами, а з ілюстраціями Юлії Пилипчатіної книга читається легко і цікаво.

Продовженням веселих пригод уже знайомих нам друзів Гоплі і Піплі є – «Перекладенець» (видавництво «Фоліо»).

На сей раз чеберяйчики вирішили запросити гостей та пригостити їх смачнучим пирогом-

перекладенцем. Та от халепа: де роздобути усі складники для нього? Але на допомогу чеберяйчикам приходять їхні гості – водянки, гаївки, козарики і навіть пані Гуся-лапка. Ці незвичайні кумедні герої оживають в уяві маленьких читачів завдяки зворушливим ілюстраціям Юлії Пилипчатіної.

До садочка, де відпочивали чеберяйчики, залетів великий метелик (**«Метелик вивчає життя»**) (видавництво «Фоліо»). Він щойно народився і вирішив якомога швидше вивчити життя, адже він – метелик-одноденка. Чому сонце кругле, а не квадратове? Чому небо блакитне, а не зелене, як трава? Чому, коли

нюхати квіти, завжди крутить у носі?... Стільки запитань від метелика! Чи знайшли чеберяйчики відповіді на них? – дізнаємося із книжки.

Четвертою книгою із серії казок про веселі пригоди Гоплі та Піплі є **«Балакуче яблуко та інші історії»** (видавництво «Фоліо»). Тут теж чимало цікавого. Чи вміє яблуко розмовляти? А хто така Ая і чому вона опинилася в ліжечку Піплі? Як Піпля взимку ласував мо-

розивом? Ілюстрації до казки теж створила Юлія Пилипчатіна.

А за мотивами казки **«Лежень»** (видавництво «Фоліо») знято мультфільм (2013) з однойменною назвою. Перед

нами постає львівський замок, місцева говірка, персонажі в історичних костюмах, – словом відображено особливий колорит західної України у стародавні часи. Історія розповідає про замок біля Львова, у якому мешкає князь. І в цьому замку завелися Страхі. Що тільки не робив король, але нічого подіяти не міг – нікуди

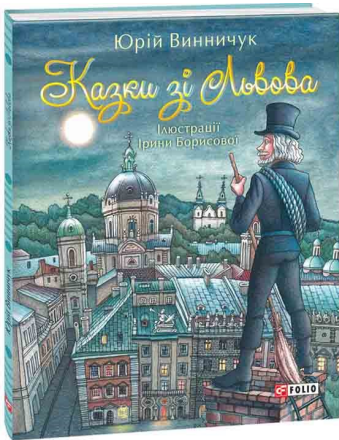
Страхі не йшли і не давали спокою мешканцям замку. Вигнати чудовиськ зголосився хлопець, якого називали Лежнем, бо він увесь час лежав. А за свій подвиг Лежень попросив лише одне – щоб його весь час годували варениками, так він їх полюбляв. Що було далі? – про це у книжці.

Кумедних і веселих героїв зустрічаємо в книжці **«Чудернацькі казки»** (видавництво «Фоліо»): тут і мандрівна Ковбаска, яка упоралася зі злою Відьмою; і пан Таляпс, який любив ходити по калюжах та робити ногами "таляпс, таляпс!"; а ще меш-

канці мармуляди – Жовтого Марамульда та маленьких Марамульок; також пан Зюм-зюм, що нібито мав сине волосся і кучеряві очі й ніяк не міг потрапити до власної хати... Ілюстрації створила художниця Ірина Борисова.

А в книжці **«Казки зі Львова»** знайомимося з примхливими львівськими коминами й старим, який мешкав на

Клепарові та щодня грав на катеринці; шпаком Діонизієм і львівським радіо; великою родиною левів з Африки, яка скуштувала смачнучого львівського пирога з вишнями і відмовилася від м'яса. І таке буває... А ще як мандрівна Ковбаска впоралася зі злою відьмою та хто живе у мармуляді; як семеро братів-слимаків заблукали

під час грози та як маленький жучок врятував в'язню життя і ще багато-багато цікавого...

До книжки **«Казки веселі і сумні»** (видавництво «Фоліо») увійшли три казки: «Будиночок № 7», «Три жучки», «Шлюбні оголошення Кротика», проілюстровані художницею Іриною Борисовою. Маленькі читачі дізнаються про те, як у грозу заблукали семеро братів-слимаків, як маленький

жучок врятував життя в'язню і як один кротик вирішив одружитися й що із цього вийшло.

«Цукровий півник» (видавництво «А-ба-ба-га-ла-ма-га») – Золотистий Цукровий Півник втікає з вітрини цукеркової крамниці, щоб потрапити до Хлопчика, якому він так сподобався. Але світ не завжди прихильний до наївних і трепетних героїв, тому на Півника чекає ціла навала непростих випробувань... Намалював казку відомий ілюстратор української малечі Кость Лавро.

Мандрівка книгою Юрія Винничука «Цукровий півник» (1 – 4 кл.)

(Червоноградська міська бібліотека для дітей)

Бібліотекар розповідає про книги Юрія Винничука, демонструє малюнки, зачитує уривки з тексту та ставить запитання.

- Запитання:**
1. Якого кольору був Цукровий Півник?
  2. Чому Півник втік з крамниці?
  3. В яку пригоду з мишами потрапив Півник?
  4. Хто допоміг Півнику знайти будинок, де живе Хлопчик?
  5. Чому Півник хотів, щоб його з'їв саме Хлопчик?
  6. Чим закінчилась мандрівка Півника?

7. Чому розповідь про Цукрового Півника сумна?

В історико-фентезійній казці Юрія Винничука **«Місце для дракона»** усе перевертається з ніг на голову: дракон зовсім не лютий і кровожерливий хижак, як звикли його таким вважати, а добрий травоїдний мрійник та романтик, – тішиться метеликам, читає Біблію, а найцікавіше – пише вірші. Біля його печери милують око доглянуті клумби мальв, а

своє полум'яне дихання він спрямовує тільки вгору – щоб не нищити природи. Лише одна річ залишається незмінною: у світі й досі діють «драконячі закони». Традицій ніхто не скасовував, і ці традиції зобов'язують будь-що знищити дракона. Добро і зло міняються місцями – люди стали драконами, а Грицько-дракон більше людяний, ніж самі люди. Ось така каламбурна зав'язка повісті-казки. Далі, як за сценарієм, розпочинається підступна гра на людських, тобто на драконячих, емоціях: князь усе частіше навідується до свого буцімто друга дракона й розповідає про свої клопоти. М'якосердий Грицько, він же «кровожерливий» дракон, погоджується битися з лицарями, щоб догодити князеві.

«Життя володаря не варте й одного рядка поета», – розпачливо промовляє Грицькові його наставник і вчитель, самотній старий пустельник. – «Навіщо виховував у ньо-

му розуміння краси й добра? Навіщо зробив з нього поета? Поети так тяжко помирають, і нема їм на цьому світі місця, бо вони нетутешні».

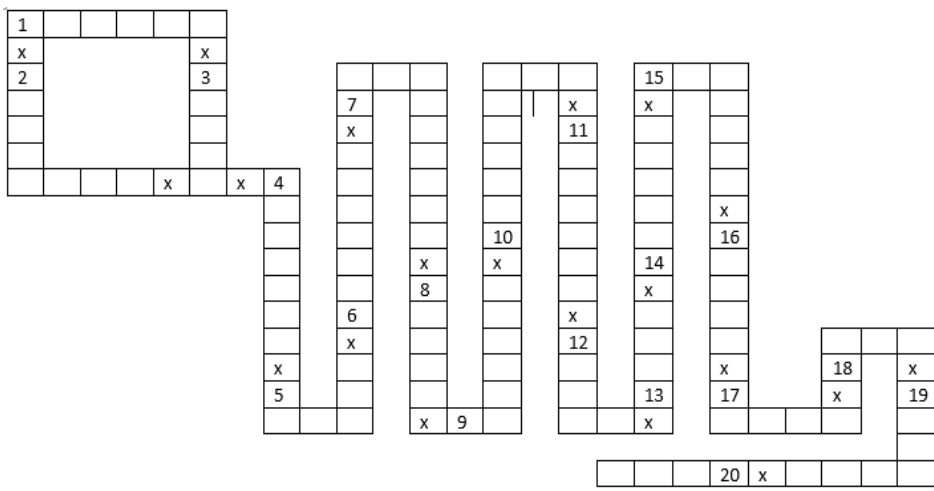
Але чи принесло вбивство дракона спокій та мир у князівство? Ні, воно лише пробудило лихі інстинкти. «Що станеться, коли народові буде замало смерті змія, бо зло ним не вичерпалось? Що буде, коли він кинеться шукати й інші джерела зла? Одного дракона на всю державу замало. Де взяти ще стільки драконів, аби кожен мав кого розп'ясти? Де взяти стільки юд, аби мали на кого перекласти провину? Коли народ не має кого проклинати – сили його підупадають. Боже! Пошли нам драконів!» – роздумує автор.

Літературна морока за твором Юрія Винничука «Місце для дракона»

1. Воєвода князя.
2. Донька князя.
3. Господар Люботина.
4. Один з лицарів герця і дракона.
5. Пан із Горшова герба Підкова.
6. Місто князя.
7. Учитель дракона.
8. Дракон умів писати ...
9. Ім'я дракона.
10. Князівна називала дракона ...
11. Пустельник навчив дракона ...
12. Помічник Лавріна.

13. Напій, яким пригощав князь дракона.
14. Житло дракона.
15. Жанр твору.
16. Ім'я шинкарки.
17. Заклад із назвою «Під веселим раком».
18. Лицар із Косогора герба Любич.
19. Пан із Золочева герба Когут.
20. Вразливе місце у дракона.

Відповіді:

1. Антось. 2. Настасія. 3. Князь. 4. Кельбас. 5. Лаврін. 6. Люботин. 7. Пустельник. 8. Вірші. 9. Грицько. 10. Метеликом. 11. Грамоти. 12. Джура. 13. Вино. 14. Печера. 15. Повість. 16. Ривка. 17. Шинок. 18. Юхно. 19. Любомир. 20. Око.

За джерелом: Слюсар, А.Ф. *Українська дитяча література в іграх // Шкільна бібліотека.* — 2016. — №1. — С. 48.

Книги Юрія Винничука для дітей

Винничук, Юрій. Балакуче яблуко та інші історії : для читання дорослими дітям / Ю. Винничук ; іл. Ю. Пилипчатиної ; худож.-оформ. В. Карасик. — Харків : Фоліо, 2016. — 24 с. : іл.

Винничук, Юрій. Історія одного поросятка / Ю. Винничук ; худож. О. Петренко-Заневський. — Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2005. — 23 с. : іл.

Винничук, Юрій. Казки веселі і сумні : для дітей дошк. віку / Ю. Винничук ; іл. І. Борисової. — Харків : Бібколектор, 2017. — 24 с. : іл.

Винничук, Юрій. Казки зі Львова : для дітей дошк. віку / Ю. Винничук ; іл. І. Борисової ; худож.-оформл. В. М. Карасик. — Харків : Фоліо, 2017. — 24 с. : іл.

Винничук, Юрій. Легенди Винників / Ю. Винничук ; [передм. Ю. Суркова]. — Львів : Піраміда, 2010. — 44 с. : портр.

Винничук, Юрій. Лежень / Ю. Винничук ; іл. В. Серцовой ; худож.-оформ. В. М. Карасик. — Харків : Фоліо, 2016. — 32 с. : іл.

Винничук, Юрій. Легенди Львова / Ю. Винничук ; худож. оформ. Ю. Коха та О. Погрібної-Кох. — Львів : ЛА "Піраміда", 2005. — 254 с. : іл.

Винничук, Юрій. Метелик вивчає життя : казка для дітей дошк. віку / Ю. Винничук ; іл. Ю. Пилипчатої ; худож.-оформл. В. Карасик. — Харків : Фоліо, 2017. — 24 с. : іл.

Винничук, Юрій. Місце для дракона / Ю. Винничук ; худож.-оформ. В. М. Карасик. — Харків : Фоліо, 2015. — 96 с.

Винничук, Юрій. Перекладенець / Ю. Винничук ; іл. Ю. Пилипчатиної ; худож.-оформл. В. М. Карасик. — Харків : Фоліо, 2015. — 24 с. : іл.

Винничук, Юрій. Цукровий півник / Ю. Винничук ; худож. К. Лавро. — Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2018. — 25 с. : іл.

Винничук, Юрій. Чеберяйчики Гопля і Піпля / Ю. Винничук ; іл. Ю. Пилипчатіної ; худож.-оформл. В. М. Карасик. — Харків : Фоліо, 2015. — 24 с. : іл.

Винничук, Юрій. Чудернацькі казки : для дошк. віку / Ю. Винничук ; іл. І. Борисової ; худож.-оформл. В. М. Карасик. — Харків : Фоліо, 2017. — 24 с. : іл.

Юрій Винничук як перекладач

Гоголь, Микола. Вечорниці на хуторі біля Диканьки / М. Гоголь ; пер. з рос. та передм. Ю. Винничука ; післямова Р. Чопика ; худож. оформл. Г. Ерде. — Львів : Terra Incognita, 2019. — 335 с. : іл.

Юрій Винничук як укладач

Антологія української готичної прози. У 2 т. Т. 1 / уклад. Ю. Винничук ; худож.-оформл. О. Іванов. — Харків : Фоліо, 2019. — 604 с. : портр.

Антологія української готичної прози. У 2 т. Т. 2 / уклад. Ю. Винничук ; худож.-оформл. О. Іванова. — Харків : Фоліо, 2019. — 604 с. : портр.

Зачароване місце : укр. літ. казка / упоряд., біогр. відомості, ред. текстів, пер. Ю. Винничука. — Львів : Піраміда, 2006. — 411 с.

Казка про Сонце та його сина : літературна казка / упоряд. Ю. Винничук. — Львів : Піраміда, 2008. — 468 с.: іл.

Львівська антологія. У 3 т. Т. 1 : Від давніх часів до початку ХХ сторіччя / уклад., передм. Ю. П. Винничука ; худож.-оформл. О. М. Іванова. — Харків : Фоліо, 2013. — 667 с. : іл.

Зміст

Біографія Юрія Винничука.....	1
Мандрівка книгою Ю. Винничука «Цукровий півник».....	10
Літературна морока за твором Ю. Винничука «Місце для дракона».....	12
Книги Юрія Винничука для дітей	14
Юрій Винничук як перекладач.....	15
Юрій Винничук як укладач.....	15
Використані джерела.....	16

Україна, 79008. м. Львів
вул. В. Винниченка, 1
тел.: абонемент – 235-87-46
інтернет-центр – 235-87-47
e-mail: biblioteka@lodb.org.ua
www.lodb.org.ua
e-mail: bibliograf@lodb.org.ua

